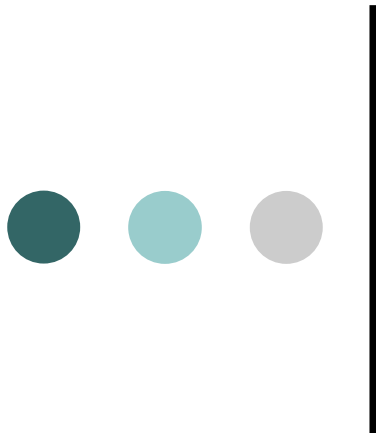

Studiu calitativ

Opinii și percepții privind gestionarea deșeurilor (principalele constatări)

Chișinău, 2020

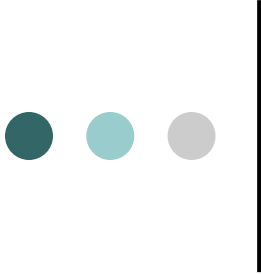
Cuprins

1	Metodologie	04
2	Rezultatele cercetării	06
3	<i>Percepții și atitudini</i>	07
4	<i>Comportamente și practici</i>	12
5	<i>Provocări și motivare</i>	21
6	<i>Informare și cunoștințe</i>	24
7	Concluzii	29

Obiectivele studiului

- Cercetarea opiniilor și percepțiilor privind diferite tipuri de deșeuri, sortarea și evacuarea acestora;
- Analiza comportamentelor și provocărilor privind sortarea și evacuarea deșeurilor;
- Identificarea mesajelor care ar sensibiliza populația privind problema deșeurilor;
- Stabilirea celor mai potrivite modalități de distribuire a informației, spoturilor, mesajelor etc.

Metodologie

Discuțiile de grup au fost desfășurate on-line:

- **2 focus grupuri (FG)**

- 1FG cu populația din mediul rural;
- 1FG cu populația din mediul urban.

- **Perioada de culegere a datelor:** noiembrie, 2020

- **Total participanți:** 16 persoane

Profilul respondenților

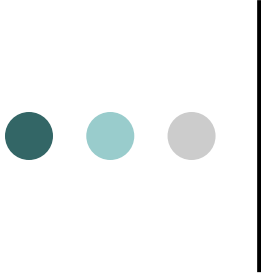
Cod	Categoria de respondenți	Sex	Numărul copiilor	Total respondenți
1FG	Persoane din mediul rural	6 femei 1 bărbat	18-25 ani – 1 respondent 26-35 – 4 respondenți 36-55 – 3 respondenți	7 participanți
2FG	Persoane din mediul urban	4 femei 5 bărbați	18-25 ani – 3 respondenți 26-35 – 1 respondent 36-55 – 3 respondenți 55+ani – 2 respondenți	9 participanți

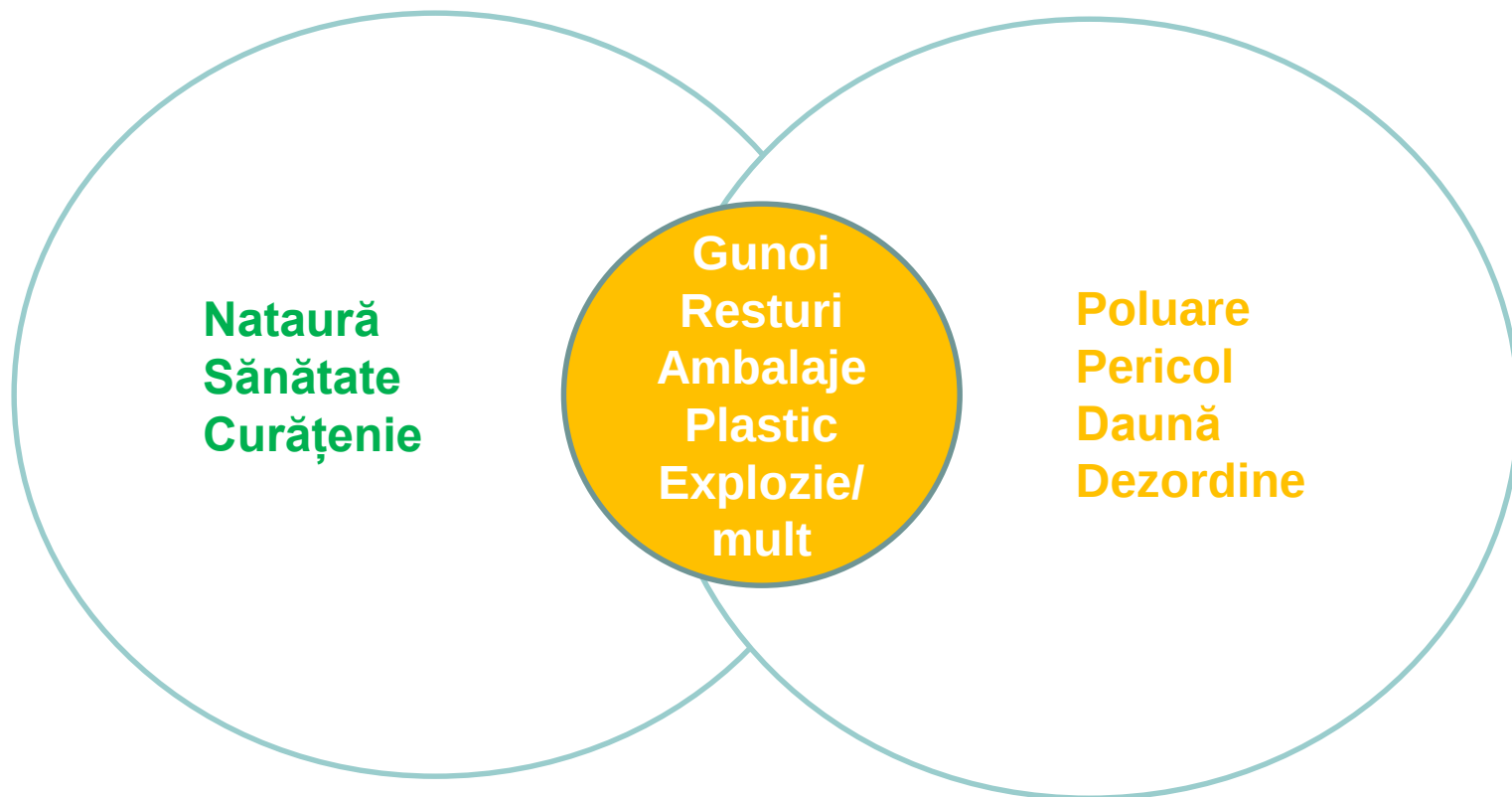
Rezultatele cercetării

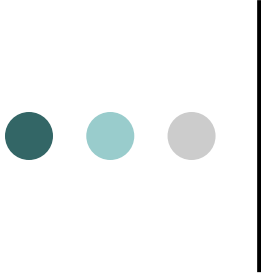
Percepții și atitudini

Percepții, asocieri privind cuvântul *„deșeuri”*

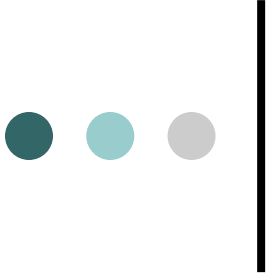
Deșeurile – o problemă pentru comunitate

Mediu rural

- Poluarea aerului, solului, apei;
- Lipsa opțiunilor de sortare a deșeurilor;
- Incendierea gunoiștilor;
- Atitudinea nepăsătoare a unor membri din comunitate (arderea gunoiului, plasarea acestuia în locuri neautorizate etc.)

Mediu urban

- Miros neplăcut;
- Insuficiența urnelor, modul de amplasare a acestora;
- Evacuarea deșeurilor întârziată (cu referire în special la Bălți)
- La periferii se consideră că este mai puțin curat decât în centrul orașelor;
- Scurgerea deșeurilor de la uzine, fabrici în râul Bâc;
- Apariția bolilor/ infecțiilor din cauza poluării.

Deșeurile – o problemă pentru comunitate

Aspecte comune pentru rural și urban:

- Atât locuitorii satelor, cât și a orașelor asociază nivelul de curățenie din localitate cu efortul autorităților. *„Avem noroc de primarul acesta, că înainte era dezastru”*. O parte din respondenți apreciază localitățile lor ca fiind curate.
- Totuși, indiferent de eforturile depuse de administrația localității, oamenii sunt cei care se fac responsabili de gunoiul din spațiul public, în viziunea respondenților.

„Oamenii nu sunt responsabili. Aruncă mucuri de țigări, mănâncă semințe...” (F, 22 ani, mediul urban)

„Zilnic pe drum vezi că nu se respectă regulile. Noi învățăm copiii să nu arunce deșeuri pe drum, dar vedem că asta nu se întâmplă în fiecare familie.” (F, 31 ani, mediul rural)

Evacuarea deșeurilor

Mediu rural

- În unele sate primăria organizează evacuarea deșeurilor, sistematic, cu un tractor. În altele, locuitorii singuri caută opțiuni de evacuare a deșeurilor;
„Înainte în fiecare sâmbătă venea tractorul și lua gunoiul de la poartă, dar a venit doar 3 săptămâni. Nu știu din ce cauză. Acum eu singură trebuie să caut mașină să duc gunoiul la groapă.” (F, 36 ani, mediul rural)
- Costurile pentru evacuarea gunoiului în sate este apreciat ca fiind optim, între 10 și 25 lei per gospodărie. Totuși câțiva respondenți au menționat că au refuzat serviciile respective, din lipsă de transparență financiară.

Mediu urban

Evacuarea deșeurilor în mediul urban diferă de la un oraș la altul. În unele orașe nu se respectă orarul evacuării.

„În oraș nu prea sunt probleme cu gunoiul, se evacuează gunoiul bine.”

(M, 56 ani, mediul urban)

„Nu mereu se evacuează gunoiul de la bloc la timp, miroase urât.” (F, 18 ani, mediul urban)

Comportamente și practici

Comportamente și practici în mediul rural (1)

Deșeuri care se ard:

- Hârtie (practic toți);
- Plastic;
- Frunze, resturi de la animale (unii).

REUSE

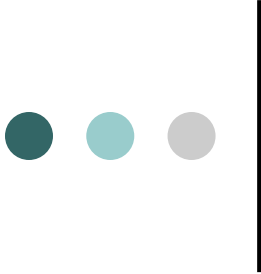
Deșeuri care se reutilizează:

- Resturi mâncare;
- Plante;
- Frunze;
- Deșeuri animaliere.

Deșeuri care se evacuează:

- Materiale de construcție;
- Metal;
- Sticlă
- Plastic (unii).

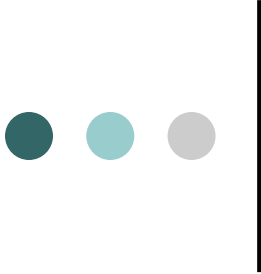
Comportamente și practici în mediul rural (2)

„Plasticul, pachetele le punem pe foc, că suntem la sate și ne putem permite.” (F, 52 ani, mediul rural)

„Noi tot dăm pe foc plasticul, hârtiile, pachetele. Resturile se dau la animale, nu se duc la gunoiște. La gunoiște dăm gunoiul când măturăm.” (F, 36 ani, mediul rural)

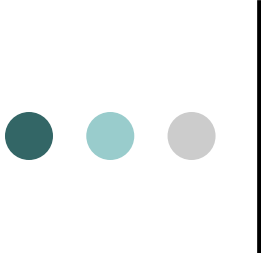
„Deșeurile de la animale le compostăm în grădină.” (M, 58 ani, mediul rural)

„Noi frunzele nu le ardem, lăsăm să cadă în grădină, apoi săpăm. Am vecini care și din drum strâng frunzele și le depozitează în grădină. Resturile de la plante le dăm la păsări.” (F, 50 ani, mediul rural)

Provocări privind arderea deșeurilor (peliculă, plastic, hârtie etc.)

- Toți respondenții cunosc că arderea plasticului este dăunător pentru mediul ambiant;
- Însă, opiniile persoanelor privind arderea deșeurilor rezistente în natură s-au divizat.
- Pe de o parte sunt cei care argumentează că este mult mai bine ca ei să ardă câteva pachete, PET-uri decât ulterior acestea să invadeze natura (pădurile câmpurile, plantațiile) sau să ardă o cantitate mai mare de plastic când sunt incendiate gunoiștile pentru că aceste produse nu sunt colectate, reciclate. Această categorie percepe arderea ca un rău mai mic.
- Pe de altă parte sunt cei care sunt total împotriva arderii deșeurilor, menționând că orice cantitate ajunge în atmosferă și dăunează mediului.
- **Ambele categorii de respondenți au fost de acord că trebuie să se investească în soluții pe reciclare a deșeurilor.**

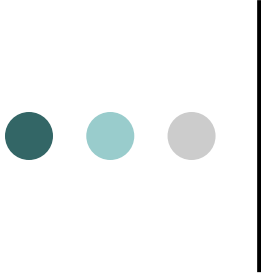
Arderea deșeurilor: pro și contra

PRO

- „În gospodărie nu e așa de mult plastic, maxim 5 pachete pe zi, nu e așa de mare poluarea. La gunoiște când dau foc e mult mai grav, acolo sunt mult mai multe deșeuri, și de la magazine. Se așază peste tot satul un fum dens și un miros neplăcut. Tinerii dau foc și e mult mai dezastruos decât când eu ard 3-4-5 pachete pe zi.” (F, 52 ani, mediul rural)

CONTRA

- „Ard doar hârtia, prin ardere deșeurilor din plastic se poluează aerul, se elimină toxine în aer.” (F, 50 ani, mediul rural)
- „Sunt împotriva arderii, dar noi tot uneori ardem hârtia și plasticul. Ambalaje de la bomboane, ceva micuț ardem, ceva mai mare ducem la groapă, dar ar fi mai bine să fie prelucrate undeva.” (F, 30 ani, mediul rural)

Practici specifice de ardere a deșeurilor

- Arderea resturilor de la alimentația animalelor fânțele, ciocleje etc. - persoanele nu cunosc cum ar putea utiliza aceste deșeuri, iar transportarea acestora la gunoiște este anevoioasă.

„De la animale tot ce scoatem punem în grădină, ele putrezesc și rămân acolo. Doar resturile de la oi, nu știm ce să facem cu ele și le ardem.” (M, 58 ani, mediul rural)

- Utilizarea cauciucurilor pentru încălzirea spațiilor, saune.

„La noi e sat de ruși și în fiecare sâmbătă au obiceiul să facă saune și ard cauciucuri, fac economie de lemne.” (F, 31 ani, mediul rural)

Sortarea deșeurilor (mediul rural)

În majoritatea satelor nu există opțiuni de sortare a deșeurilor, un singur respondent din mediul rural a menționat că în localitate a fost instalat un punct de sortare, cu tomberoane speciale, însă satul fiind mare, acesta este insuficient și trebuie să parcurgă o distanță mare pentru a-l utiliza.

„La noi au fost amenajate containere, dar nu se respectă. Oamenii nu sunt conștienți, locurile amenajate sunt puține, 1-2 locuri în sat, iar satul e mare, nu e comod.” (F, 31 ani, mediul rural)

Sortarea deșeurilor (mediul urban)

- O parte din participanți la studiu au remarcat că în orașe sunt tomberoane separate pentru diferite tipuri de deșeuri. **Totuși puțini respondenți (2) din mediul urban au menționat că sortează gunoiul, în mare parte plasticul și sticla.**
- Unii respondenți cunosc că există puncte de colectare a metalului, plasticului în oraș, însă nu evacuează deșeurile acolo, considerând că aceste puncte sunt destinate și utile pentru agenții economici care au o cantitate mai mare de astfel de deșeuri.

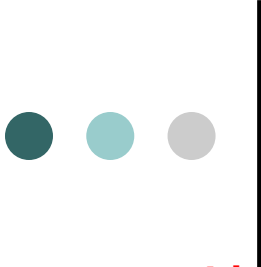
Sortarea deșeurilor (alte deșeuri)

- Câteva persoane știu despre puncte de colectare a bateriilor și s-au obișnuit să le ducă acolo.
- Atât respondenții din mediul rural, cât și cei din mediul urban au menționat că de cele mai dese ori nu au medicamente, chimicale, produse chimice pe care nu le folosesc și trebuie evacuate. Se practică achiziționarea cantităților necesare, dat fiind faptul că acestea sunt scumpe. Totuși dacă acestea rămân în gospodărie sunt aruncate de rând cu celelalte resturi

„La cât sunt de scumpe acum medicamentele, iei cât îți trebuie, nu prea le aruncăm. Pesticidele la fel, sunt scumpe, luăm doar cât ne trebuie. Nu avem așa deșeuri în gospodărie.” (F, 22 ani, mediul rural)

[illegible]

Sortarea deșeurilor - provocări

- **Lipsa unei infrastructuri adecvate** pentru sortarea deșeurilor – menționată de majoritatea respondenților;

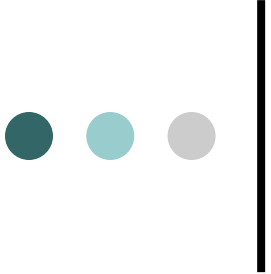
„Ce folos să sortezi dacă tot gunoiul ajunge la aceeași groapă de gunoi. Eu trăiesc în oraș, merg la groapă și singur uneori și văd că acolo ajung toate deșeurile, și plasticul și deșeurile de la construcții. Trebuie fabrici de prelucrare a gunoiului.” (M, 56 ani, mediul urban)

- **Lipsa de timp**– un motiv invocat în mare parte de tineri, din mediul urban.
- **Incomoditate, teama de a fi judecați** – unii respondenți consideră că sortarea deșeurilor se face nemijlocit în fața tomberoanelor, fapt ce ar atrage atenția vecinilor, trecătorilor și i-ar face să se simtă incomod, li se pare un lucru dezgustător;

„Se uită lumea la tine straniu dacă stai lângă tomberon și scoți sticlele să le arunci separat.” (M, 18 ani, mediul urban)

- **Indiferența autorităților** – există opinii că sortarea deșeurilor nu reprezintă o prioritate pentru factorii de decizie și respectiv acest lucru se reflectă și în comportamentul populației.

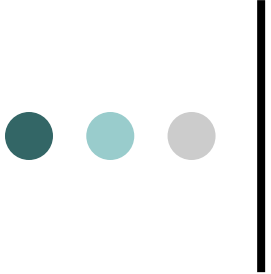
„Oamenii văd că autoritățile nu au o atitudine serioasă față de sortarea deșeurilor, dacă tomberoanele clasice de deșeuri se evacuează în fiecare zi ori la două zile, atunci cele de sortare se evacuează o dată în lună.” (M, 40 ani, mediul urban)

Sortarea deșeurilor - motivare

- **Dezvoltarea infrastructurii adecvate** – unii respondenți sunt deschiși să sorteze deșeurile, însă nu au această oportunitate în localitatea în care trăiesc. Alții, din mediul urban, sunt demotivați de lipsa unor centre de reciclare separate a deșeurilor, astfel ca să vadă continuitatea efortului lor de sortare;
 - **Aplicarea amenzilor** – o parte din participanți la studiu s-au pronunțat pentru amenzi (exemplul Europei), altă parte – contra, dat fiind faptul că populația este săracă; Unii respondenți sunt fermi convinși că doar aplicarea amenzilor îi va determina pe cetățeni să fie mai responsabili;
 - **Muncă în folosul comunității, în salubritatea localităților** – pentru persoanele care nu vor respecta regulile privind sortarea deșeurilor, evacuarea acestora în locurile autorizate – o alternativă a amenzilor;
 - **Organizarea de concursuri** în comunități mici – pentru stimularea persoanelor care evacuează separat deșeurile;
- „Trebuie premiați cei care colectează separat, de organizat concursuri: cine colectează cele mai multe deșeuri cu ceva simbolic.” (M, 64 ani, mediul urban)*
- **Stimularea financiară** – similar colectării metalului sau a experiențelor din țările UE privind colectarea hârtiei, PET-urilor, altor tipuri de ambalaje; Unii au vociferat că aceste costuri trebuie incluse în prețul produsului inițial.
 - **Organizarea zilelor de curățenie** în comunități – sunt voci care consideră că odată ce oamenii se vor implica mai activ în salubritatea spațiilor verzi adiacente, aceștia se vor responsabiliza.

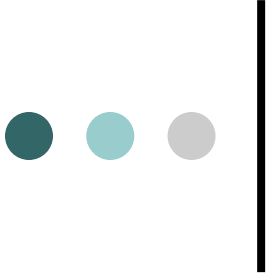

Idei pentru sensibilizarea populației

Unii respondenți s-au exprimat privind subiectele care i-ar sensibiliza pe ei personal:

- **Impactul mediului asupra sănătății** – cauză - efect;
- **Lumea înainte și după poluare** – consecințele poluării;
- **Ce lăsăm generațiilor următoare** – cu accentul pe faptul că trebuie să ne gândim la copii noștri, cum vor trăi ei dacă nu intervenim.
- **Imagini de invadare cu gunoi a spațiului personal**, casei / odăii unde locuiești, spațiului unde îți petreci timpul liber. Tot gunoiul care este aruncat revine la tine.
- **Specificarea/ enumerarea amenzilor** – pe care riscă să le plătească persoana care are o atitudine iresponsabilă privind deșeurile.

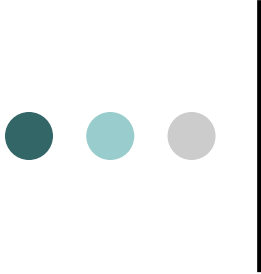

Mesaje pentru sensibilizare

Alții au venit cu idei de mesaje care pot sensibiliza persoanele:

- *„Fiți responsabili!”;*
- *„Împreună putem schimba ceva”;*
- *„Precum acasă, așa și afară”;*
- *„Schimbarea începe de la mine”;*
- *„Nu e gunoiul meu, dar e planeta mea”;*
- *„Planeta nu este a noastră, dar a urmașilor noștri.”* parafrizare după celebru citat a lui Ștefan cel Mare - *„Moldova nu este a mea, nu este a voastră, este a urmașilor urmașilor noștri”;*
- *„Viitorul contează”.*

Tinerii consideră că adresarea **la persoana a II-a, singular ar** sensibiliza persoanele într-o măsură mai mare decât formulările generale.

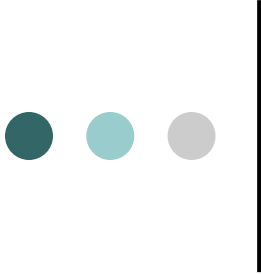
Opinii și percepții față de sloganul *„Moldova fără deșeuri”*

- Respondenții au reacționat diferit privind sloganul Moldova fără deșeuri:
- O parte au avut asocieri pozitive: aer curat, o societate sănătoasă/ oameni sănătoși, atmosferă plăcută, grijă de ecologie, țară responsabilă;

„Moldova fără deșeuri – Moldova fără gunoi. Transmite să avem grijă de ecologie. Cu oameni sănătoși. O țară responsabilă.” (F, 31 ani, mediul rural)

- Altă parte s-au exprimat sceptic față de această formulare, fiind utopică - *„imposibil de realizat”*, exploatată politic.

„Suntem departe de acest mesaj, se asociază cu ”Moldova fără sărăcie”, ceva din politică, pentru mine ar fi mai relevant – Viitorul contează.” (M, 40 ani, mediul urban)

Căi și modalități de informare

Mediu rural

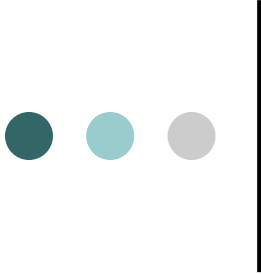
- Informații (inclusiv mărimea amenzilor) plasate în spațiile publice: la intrarea în localitate, stațiile de așteptare, locurile de evacuare a deșeurilor;
- Panouri, avize la intrarea în locurile publice (magazin, poștă, primărie);
- Informarea locuitorilor prin consilierii locali, fiecare să distribuie informația și să promoveze practici bune de evacuare/ sortare a deșeurilor.

Mediu urban

- Plasarea spoturilor video în transportul public;
- Panouri cu publicitate socială, de sensibilizare a populație.

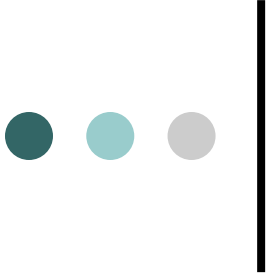
Aspecte comune:

- Educația tinerei generații prin intermediul instituțiilor de învățământ;
- Surse clasice de informare: TV, radio, internet;
- Implicarea autorităților publice locale pentru informare și a poliției pentru patrulare;
- Valorificarea proiectului „*Securitate de vecinătate*” în sectoarele existente, implicarea populației în informare și monitorizare privind curățenia și problemele de mediu în localitate.

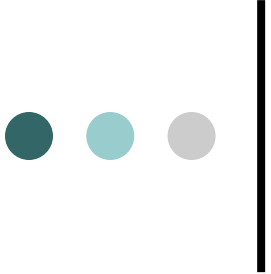
Concluzii (1)

- Respondenții asociază cuvântul „deșeuri” cu resturi, plastic, ambalaje, pericol, dăună, poluare etc. Uni participanți au menționat că se gândesc mai mult la natură, sănătate, curățenie, în condiția în care nu ar exista atâtea deșeuri, iar oamenii ar ști cum să le gestioneze;
- Atât respondenții din mediul rural, cât și cei din mediul urban au menționat în mare parte că deșeurile sunt o problemă pentru localitatea lor, însă s-au conturat diferite aspecte. În sate se atestă poluarea apei, solului și a aerului, arderea gunoiului din gospodărie, incendierea gunoiștilor, precum și lipsa posibilității de sortare a deșeurilor, iar în orașe persistă mirosul neplăcut, urne insuficiente, modul de plasare a urnelor și frecvența evacuării gunoiului, scurgerile de reziduuri de la fabrici și uzine;
- În unele sate există un sistem de evacuare a deșeurilor, deseori organizat de primărie, în alte localități rurale acest serviciu nu este dezvoltat sau a funcționat pentru o perioadă scurtă de timp. Unii respondenți din orașe au menționat că gunoiul se evacuează la timp, alții au subliniat că nu mereu se respectă orarul și spațiul devine insalubru;

Concluzii (2)

- Majoritatea persoanelor care locuiesc în sate au relatat că obișnuiesc să ardă plasticul, hârtia, frunzele, alții le evacuează la groapa de gunoi. Materialele de construcție, sticla și metalul sunt evacuate de către toate gospodăriile. Unele familii reutilizează deșeurile de la plante și animale (îngrășăminte), resturile de mâncare (pentru păsări și animale);
- În mediul rural nu prea există soluții pentru sortarea deșeurilor, deși în câteva sate s-a pilotat această inițiativă. De obicei, containerele sunt puține și amplasate incomod pentru locuitori;
- În unele orașe există tomberoane pentru diferite tipuri de deșeuri, însă puțini orașeni sortează gunoiul. O parte din respondenți declară că evacuează bateriile separat, la puncte speciale de colectare a bateriilor;
- Principalele provocări privind sortarea deșeurilor: lipsa unei infrastructuri (urne de colectare separată, fabrici de reciclare) și a siguranței că deșeurile colectate separat vor fi ulterior reciclate, lipsa de timp, frica de a fi judecați, indiferența percepută a autorităților față de acest subiect;

Concluzii (3)

- Privind mesajele transmise printr-un spot social, respondenții au menționat că ar fi sensibilizați dacă s-ar aborda subiecte precum: impactul asupra sănătății, imagini pre și post poluare, invadarea spațiului personal cu gunoi, prezentarea perspectivelor de viitor dacă nu se intervine, vociferarea amenzilor pe care le riscă persoanele care nu respectă legile și regulile;
- Respondenții au apreciat diferit sloganul „*Moldova fără deșeuri*”, pentru unii acesta este unul potrivit, pentru alții este unul uzual, asociat cu slogane politice, nerealist;
- Cea mai potrivită metodă de informare este considerată cea online, dar și TV, radio ar avea impact, în viziunea respondenților. Specific mediului rural sunt recomandările de a plasa anunțuri/ postere în locurile publice, cum ar fi: primăria, magazinul, poșta, iar pentru mediul urban: plasarea publicității în transport public, panouri cu publicitate socială.